

PIOTR KALINOWSKI

**MONETY KSIĄŻĄT
GŁOGOWSKICH**

**KATALOG
LATA 1273 - 1653**

KALETY 2009

© Piotr Kalinowski, Kalety 2009

Wydawca:
Wydawnictwo
Piotr Kalinowski
Ks Drozdka 20
42-660 KALETY

ISBN 978-83-61755-23-4

Słowo wstępu

Katalog, który macie Państwo przed sobą powstał na podstawie wydanego w 1901 i 1931 roku dzieł Friedensburga **Schlesiens Münzen und Medaillen der neuern Zeit** oraz **Die Schlesien Münzen des Mittelalters**.

W katalogu zamieszczono monety księstwa głogowskiego, głogowsko - żagańskiego oraz cieszyńskiego. Te ostatnie wyłącznie wtedy, gdy zawierają tytuł "Księzę głogowski".

Katalog został ułożony nominalowo. Przy większości monet podano ich ceny w euro osiągane współcześnie na aukcjach zarówno stacjonarnych jak i internetowych (dane pochodzą z portali Coinarchives, WCN, e-Bay, iAllegro).

W stosunku do wydania z 2008 roku wprowadzono następujące zmiany: dodano 5 nowych pozycji i 57 nowych ilustracji, a także wykreślono 24 pozycje błędnie wcześniej przypisane księżętom głogowskim.

Wszystkie uwagi do wyszukanych odmian, układu katalogowego czy wyceny można składać pod adresem pk99@op.pl

Piotr Kalinowski

HENRYK III GŁOGOWSKI

1273 - 1309

Henryk III głogowski, także Henryk III Głogowczyk (ur. 1251/1260, zm. 9 grudnia 1309) – książę głogowski (1273/1274-1309), książę wielkopolski (1306-1309). Henryk III był najstarszym synem Konrada I głogowskiego i Salomei, córki Władysława Odonica. W 1267 roku brał zapewne udział w kanonizacji swojej prababki Jadwigi. W momencie śmierci ojca w

1273 lub 1274 Henryk III nie osiągnął jeszcze pełnoletności. Po raz pierwszy widzimy go działającego na arenie politycznej w 1277 roku, kiedy to razem z Przemysłem II wielkopolskim i rycerstwem z księstwa wrocławskiego bierze udział w wyprawie zbrojnej przeciwko stryjowi Bolesławowi II Rogatce. Wyprawa ta została sprowokowana przez księcia legnickiego Rogatkę tym, że chcąc wymusić na bratanku - Henryku IV Probusie ustępstwa terytorialne, porwał młodego Piastowicza i uwięził na zamku w Legnicy. W obronie księcia stanął król czeski Przemysł Ottokar II i to zapewne on zorganizował koalicję książąt spieszącą na pomoc uwięzionemu. Wyprawa zakończyła się klęską 24 kwietnia 1277 roku pod Stolcem, niedaleko Żąbkowic Śląskich. Na czele wojsk legnickich stał wówczas syn Bolesława Rogatki - Henryk V Brzuchaty i zapewne tutaj musimy datować początek konfliktów pomiędzy stryjecznym kuzynostwem, co stało się później przyczyną wielkich cierpień księcia na Legnicy. Rok później (tj. 1278) Henryk III uczestniczył w wielkiej bitwie pod Suchymi Krutami, gdzie doszło do załamania potęgi Przemysła Ottokara II. W tym samym roku doszło do podziału ojcowizny i tak: Henryk III otrzymał część głogowską (główne miasta: Głogów, Bytom Odrzański i Kozuchów), Przemko część żagańska; Żagań jako stolicę księstwa i Nowogród Bobrzański, a Konrad II Garbaty ścinawską. W 1281 roku Henryk III, wraz z Henrykiem V Brzuchatym i Przemysłem II Wielkopolskim został zaproszony przez Henryka IV Probusa na zjazd międzydzielnicowy do Sądowla. Tam też książę wrocławski łamiąc prawa gościnności uwięził zaproszonych, wypuszczając ich dopiero po złożeniu obietnicy stawiania się w ciągu najbliższych pięciu lat na każde wezwanie Probusa wraz z trzydziestoma kopijnikami. Co dziwniejsze, układ, mimo że zawarty pod przymusem, przetrwał próbę czasu i w następnych latach widzimy Henryka III, razem z bratem Przemkiem w gronie bliskich współpracowników księcia wrocławskiego. Henryk III wspierał przede wszystkim Probusa w jego wielkim konflikcie kościelno-politycznym z biskupem wrocławskim Tomaszem II. Dopiero po śmierci Henryka IV stosunki Henryka III z duchowieństwem wróciły do normy. Ścisła współpraca księcia głogowskiego z Henrykiem IV Probusem przyniosła do 1290 roku raczej niewielkie profity: Krosno Odrzańskie, czy wcześniej 11 stycznia 1288 roku pasowanie młodego Henryka III na rycerza. O zależności Henryka III od księcia wrocławskiego świadczy ponadto fakt, że po śmierci brata Przemka 26 lutego 1289 roku Ścinawa została przyłączona do dzielnicy Henryka IV. Data 23 czerwca 1290 roku wpłynęła poważnie na dalszą karierę księcia głogowskiego. Otóż Henryk IV Probus, umierając niespodziewanie otruty, uczynił swoim głównym spadkobiercą na Dolnym Śląsku właśnie Henryka III Głogowczyka. Mieszczanie i rycerze wrocławscy mieli jednak inne plany i już zaledwie po miesięcznych rządach w połowie lipca 1290 roku musiał się Głogowczyk ratować ucieczką. Wrocław zajął wezwany przez buntowników książę Legnicy Henryk V Brzuchaty. Nie znamy powodów buntu wrocławian, być może chodziło o zbyt ekspansywną politykę księcia głogowskiego. W każdym razie Henryk nie zamierzał rezygnować i jeszcze w tym samym roku wybuchł trwający wiele lat konflikt. Jeszcze w 1290 roku książę Głogowa zmusił Brzuchatego do oddania części spornego terytorium z miastami: Chojnów, Bolesławiec,

Gościszów, Nowogrodziec, Ścinawa, Wińsko, Syców, Uraz, Trzebnica, Milicz i Sądowel. Obie strony zaczęły szukać sojuszników, którzy by ich wsparli w wojnie. Henryk III Głogowczyk związał się z księciem brunszwickim Albrechtem, umacniając sojusz małżeństwem z jego córką Matyldą (marzec 1291). Kolejnymi sojusznikami zostali Otton IV z dynastii askańskiej i Przemysław II Wielkopolski. Z tym ostatnim Głogowczyk zawarł nawet układ gwarantujący mu w przypadku braku męskiego potomka u Przemysła sukcesję w Wielkopolsce. Najprawdopodobniej układ ten zobligował Henryka III do uznania jakiejś formy zależności od księcia wielkopolskiego. Henryk V Brzuchaty związał się za to bliżej z Wacławem II, z dynastii Przemysławów. Innym przejawem rządów Henryka V była chęć umocnienia pozycji we Wrocławiu przez odsunięcie przeciwników politycznych od wpływu na władzę. Dotknęło to m.in. Pakosława Zdzeszyca, który został skazany na śmierć za zabójstwo. Blisko trzy miesiące trwały dreczenia księcia legnickiego, zanim ten zdecydował się ugiąć i przekazać Głogowczykowi żądane przez niego miasta. Było to 1/3 księstwa wrocławskiego z czasów Henryka IV Probusa, faktycznie prawie wszystkie terytoria leżące na prawym brzegu Odry. Ponadto Brzuchaty zobowiązał się wspomagać księcia Głogowa przez najbliższe pięć lat przeciw wszystkim wrogom oraz zapłacić olbrzymi okup w wysokości 30000 grzywien srebra. W lutym 1296 roku śmierć dotknęła też innego Piastowicza - księcia Wielkopolski, a od 1295 króla Polski Przemysła II. Sojusz wielkopolsko-głogowski załamał się jednak już wcześniej, gdzieś około 1293 roku, kiedy to Przemysław związał się z księciem Kujaw Władysławem Łokietkiem. Wielkopolanie zgodnie wybrali na tron poznańskiego Łokietka, pomimo tego Głogowczyk wystąpił z roszczeniami wobec nowego sąsiada, uważając, że zapis o dziedziczeniu z Przemysłem II jeszcze z 1290 roku ciągle obowiązuje. Między oboma zainteresowanymi książętami doszło szybko do zawarcia ugody, gdyż już 10 marca 1296 roku pod Krzywinem stanął układ, na mocy którego Henryk III obejmował wszystkie ziemie na południe od rzeki Obry, łącznie z kasztelaniami wschowską i zbąszyńską. Jednocześnie Łokietek adoptował syna Henryka III - Henryka IV Wiernego, któremu w chwili osiągnięcia pełnoletności miał ofiarować dzielnicę poznańską, a w wypadku śmierci bezpotomnej całość Wielkopolski. Powodem dla którego Henryk III poszedł na duże ustępstwa względem Łokietka była przegrana wojna z księciem jaworskim Bolkiem. Bolko bowiem, kiedy Henryk III przebywał pod Krzywinem, zajął mu Chojnow i Bolesławiec. Dzięki mediacji Wacława II na zjeździe w Zwanowicach w marcu 1297 roku Głogowczykowi udało się zawrzeć pokój z księciem jaworskim, musiał jednak rzec się wspominanych miast z okęgami. Koniec lat dziewięćdziesiątych to okres polepszenia się stosunków z Czechami Wacława II (np. obecność na koronacji w Pradze Wacława w 1297 roku) i pogarszanie się stosunków z Władysławem Łokietkiem, z którym doszło do wojny. W czerwcu 1298 roku w Kościanie doszło do zawarcia przez Henryka III umowy z opozycją możnych wielkopolskich z biskupem poznańskim Andrzejem Zarembą na czele, na mocy którego w zamian za potwierdzenie przywilejów kościelnych i zgodę na objęcie w przyszłym królestwie funkcji kanclerza buntownicy obiecywali pomoc w zdobyciu Wielkopolski, Pomorza Gdańskiego i uzyskaniu korony królewskiej. Konflikt pomiędzy Piastami wykorzystał jednak do własnych celów Wacław II, który dzięki układowi zawartemu pod wsią Klęka 23 sierpnia 1299 roku zdołał zhołdować Władysława Łokietka, a wkrótce potem zupełnie usunąć go z Wielkopolski. Henryk III Głogowczyk uznał zdobycze czeskie w Wielkopolsce i na Pomorzu Gdańskim, gdyż był zajęty konfliktem na obszarze swojego własnego księstwa z biskupem wrocławskim Janem Romką. Konflikt spowodowany był zagarnięciem księstwa żagańskiego należącego dotąd do Konrada II Garbatego przez Głogowczyka w marcu 1299 roku w związku z przejściem przez brata funkcji patriarchy akwilejskiego. Skoro jednak Konrad II powrócił do Żagania, Henryk III nie chciał mu oddać księstwa, które sobie podporządkował podczas jego nieobecności. Uwięził nawet brata, ale dzięki interwencji wasali i duchowieństwa (skończyło się nawet kłótwą kościelną, zapewne związaną także z innymi sprawkami) Głogowczyk musiał zwrócić Konradowi wolność i księstwo. Walka z kościołem została zażegnana dopiero 24 kwietnia 1300 roku potwierdzeniem przywilejów biskupstwa wrocławskiego. Głogowczyk nie zamierzał jednak rezygnować z wielkopolskiego dziedzictwa, o czym może świadczyć 5

Fakt przyjęcia w 1301 roku tytułu: "dziedzic Królestwa Polskiego, książę Śląska, pan Głogowa i Poznania". Coraz wyraźniej rysował się konflikt zbrojny między księciem głogowskim a królem Polski i Czech Wacławem II. Niebezpieczeństwo dla Henryka III wzrosło zwłaszcza po 1301 roku, kiedy Przemyślida przejął opiekę nad synami Henryka V Brzuchatego (nastąpiło to po śmierci 9 listopada 1301 roku ich stryja Bolka). Mimo kryzysowej sytuacji do wojny jednak nie doszło, gdyż Wacław II zajęty był bardziej zdobywaniem korony węgierskiej dla swojego syna, niż problemami w Polsce. Śmierć Wacława II w 1305 roku i jego syna Wacława III w roku następnym uczyniła Głogowczyka panem sytuacji w Wielkopolsce. Sytuację ułatwił dodatkowo fakt śmierci 11 października 1304 roku brata Konrada Garbatego i zajęcie tym razem bez przeszkód jego dzielnicy zagańskiej. Wiosną 1306 roku udało się Głogowczykowi opanować większą część dziedzictwa Przemysła II, jednakże bez pogranicza wielkopolsko-kujawskiego (Konin) i Pomorza Gdańskiego, gdzie udało się zainstalować Łokietkowi. Również Kalisz nie poddał się z początku Henrykowi III, lecz zdołał opanować go na dwa lata książę na Legnicy Bolesław III Rozrzutny (syn Henryka V Brzuchatego). Młody Piastowicz zgłosił nawet pretensje do całości spadku po Wacławie II (jako mąż córki Przemyślidy), jednak wspólna akcja Henryka III i nowego króla Czech Henryka Karynckiego skutecznie wylęczyły Bolesława ze zbyt ambitnych planów. Zarzucano więc Głogowczykowi, że podpierał się w Wielkopolsce ludźmi obcymi, zapewne przybyłszymi ze Śląska i Niemiec. W tych czasach była to jednak norma. Umiał jednakże zapewnić swoim księstwu pokój i rozwój gospodarczy, czemu sprzyjały wprowadzane przez niego reformy sądowo-administracyjne oraz monetarna. Lokował kilkanaście ośrodków miejskich (m.in. Górę, Wąsosz, Polkowice, Twardogórę, Sulechów, Zieloną Górę, Lubin, Przemęt i Kościan). Był też książę głogowski hojnym fundatorem dla kościoła. Jemu zawdzięczają powstanie klasztor: magdalenek w Bytomiu nad Odrą i klarysek w Głogowie, oraz kilka kościołów parafialnych. Także Głogowczyk zadbał o wiele fundacji artystycznych, mających służyć dynastii, takich jak: nagrobek Henryka IV Probusa, Bolesława Wysokiego, nagrobki braci, czy posągi rodziców w kolegiacie głogowskiej i Przemysła II w katedrze poznańskiej. Henryk III głogowski zmarł 9 grudnia 1309 roku i został pochowany w kościele cystersów w Lubiążu. Z małżeństwa z Matyldą Brunszwicką doczekał się pięciu synów (Henryka IV Wiernego, Konrada oleśnickiego, Jana ścinawskiego, Bolesława oleśnickiego i Przemka głogowskiego), którzy rychło podzielili między siebie dziedzictwo ojca doprowadzając do upadku znaczenia księstwa, i czterech córek, m.in. Agnieszkę, żonę Ottona III Bawarskiego. Co więcej, owo rozdrobnienie polityczne, widoczne szczególnie w Wielkopolsce, spowodowało, że tamtejsze elity poczuły się zagrożone utratą stanowisk. Właśnie to pchnęło wielkopolskie rycerstwo do znalezienia obrońcy swej pozycji we Władysławie Łokietku, który faktycznie opanował Wielkopolskę w 1314 roku.

Nr	Nominał	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

1	Halerz	----	Ag	214	5715	R8	
---	--------	------	----	-----	------	----	--

Pozycje pod nr 2 - 18 wykreślono.

19	Kwartnik	----	Ag	213	5729	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

Nr	Nominal	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

20	Kwartnik	----	Ag	213	5729	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

21	Kwartnik	----	Ag	225	5718	R8	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

22	Kwartnik	----	Ag	242	5719	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

23	Kwartnik	----	Ag	242	5719	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

24	Kwartnik	----	Ag	--	5720	R*	
----	----------	------	----	----	------	----	--

42	Kwartnik	----	Ag 1,78g	227	5730	R7	BPN 379/2004 - 950,-
----	----------	------	----------	-----	------	----	----------------------

43	Kwartnik	----	Ag 1,78g	227	5730	R7	
----	----------	------	----------	-----	------	----	--

44	Kwartnik	----	Ag 1,78g	227	5730	R7	
----	----------	------	----------	-----	------	----	--

MATYLDA BRUNSZWICKA

1309 - 1318

Nr	Nominał	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

25	Kwartnik	----	Ag	215	5721	R*	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

26	Kwartnik	----	Ag	216	--		
----	----------	------	----	-----	----	--	--

27	Kwartnik	----	Ag 1,72g	217	5722	R7	BPN 379/2004 - 1800,-
----	----------	------	----------	-----	------	----	-----------------------

28	Kwartnik	-----	Ag 1,72g	217	5722	R7	
----	----------	-------	----------	-----	------	----	--

HENRYK IV, KONRAD, BOLESŁAW, JAN I PRZEMKO 1309 - 1363

Nr	Nominał	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

29	Halerz	----	Ag 0,36g	261	5723	R8	
----	--------	------	----------	-----	------	----	--

30	Brakteat	----	Ag	--	5723x	R8	
----	----------	------	----	----	-------	----	--

31	Kwartnik	----	Ag	218	5725	R*	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

32	Kwartnik	----	Ag	219	5737	R8	
33	Kwartnik	----	Ag	219	5737	R8	

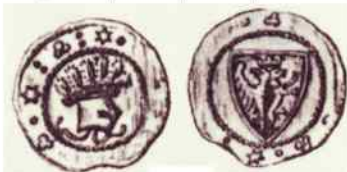
34	Kwartnik	----	Ag	220	5724	R8	
35	Kwartnik	----	Ag	220	5724	R8	

36	Kwartnik	----	Ag	221	5748	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

Pozycję 37 wykreślono.

Nr	Nominał	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

38	Kwartnik	----	Ag	223	--		
----	----------	------	----	-----	----	--	--

39	Kwartnik	----	Ag	224	5726	R8	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

40	Kwartnik	----	Ag 1,28g	226	5727	R7	WAG 29/2005 - 925,-
----	----------	------	----------	-----	------	----	---------------------

41	Kwartnik	----	Ag 1,28g	226	5727	R7	
----	----------	------	----------	-----	------	----	--

Pozycje 42-44 przeniesiono do monet księcia Henryka III

45	Kwartnik	----	Ag	228	5755	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

46	Kwartnik	----	Ag	228	5755	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

47	Kwartnik	----	Ag	229	5755	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

48	Kwartnik	----	Ag	230	5756	R*	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

49	Kwartnik	----	Ag	231	5757	R8	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

50	Kwartnik	----	Ag	231	5757	R8	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

51	Kwartnik	----	Ag	231	5757	R8	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

Nr	Nominal	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

52	Kwartnik	----	Ag	232	5758	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

53	Kwartnik	----	Ag1,87g	233	5759	R7	
----	----------	------	---------	-----	------	----	--

54	Kwartnik	----	Ag	234	5731	R8	
55	Kwartnik	----	Ag	234	5731	R8	

56	Kwartnik	----	Ag	235	5732	R*	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

57	Kwartnik	----	Ag	236	5745	R6	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

58	Kwartnik	----	Ag 1,93g	236	5745	R6	
----	----------	------	----------	-----	------	----	--

59	Kwartnik	----	Ag1,73g	237	5734	R6	
60	Kwartnik	----	Ag	237	5734	R6	
61	Kwartnik	----	Ag	237	5734	R6	
62	Kwartnik	----	Ag	237	5734	R6	
63	Kwartnik	----	Ag	237	5734	R6	

Nr	Nominał	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
64	Kwartnik	----	Ag	237	5734	R6	

65	Kwartnik	----	Ag 1,71g	238	5735	R6	
----	----------	------	----------	-----	------	----	--

66	Kwartnik	----	Ag 1,76g	238	5735	R6	
67	Kwartnik	----	Ag	238	5735	R6	

68	Kwartnik	----	Ag	240	5736	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

69	Kwartnik	----	Ag	240	5736	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

70	Kwartnik	----	Ag	240	5736	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

71	Kwartnik	----	Ag	241	5736	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

72	Kwartnik	----	Ag	244	5749	R8	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

Nr	Nominał	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

73	Kwartnik	----	Ag 1,53g	245	5750	R*	
----	----------	------	----------	-----	------	----	--

74	Kwartnik	----	Ag	246	5751	R8	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

75	Kwartnik	----	Ag	247	5752	R8	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

76	Kwartnik	----	Ag 1,86g	247	5752	R8	
----	----------	------	----------	-----	------	----	--

77	Kwartnik	----	Ag	248	5753	R8	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

78	Kwartnik	----	Ag	249	5738	R7	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

79	Kwartnik	----	Ag 1,70g	249	5738	R7	
80	Kwartnik	----	Ag	249	5738	R7	

Nr	Nominał	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

81	Kwartnik	----	Ag	250	5739	R7	
82	Kwartnik	----	Ag	250	5739	R7	
83	Kwartnik	----	Ag	250	5739	R7	

84	Kwartnik	----	Ag 1,66g	251	5740	R7	
----	----------	------	----------	-----	------	----	--

85	Kwartnik	----	Ag	251	5740	R7	
86	Kwartnik	----	Ag	251	5740	R7	
87	Kwartnik	----	Ag	251	5740	R7	

88	Kwartnik	----	Ag	252	5741	R8	
89	Kwartnik	----	Ag	252	5741	R8	
90	Kwartnik	----	Ag	252	5741	R8	

91	Kwartnik	----	Ag	253	5742	R*	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

92	Kwartnik	----	Ag 1,29g	254	5754	R8	
93	Kwartnik	----	Ag	254	5754	R8	
94	Kwartnik	----	Ag	254	5754	R8	

Nr	Nominał	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

95	Kwartnik	----	Ag	255	5743	R6	
96	Kwartnik	----	Ag	255	5743	R6	

97	Kwartnik	----	Ag	256	5744	R8	
----	----------	------	----	-----	------	----	--

98	Kwartnik	----	Ag 2,01g	257	--		
99	Kwartnik	----	Ag	257	--		

100	Kwartnik	----	Ag	258	5747	R8	
-----	----------	------	----	-----	------	----	--

101	Kwartnik	----	Ag 1,81g	259	5746	R7	BPN 379/2004 - 650,-
-----	----------	------	----------	-----	------	----	----------------------

102	Kwartnik	----	Ag 1,81g	260	5746	R7	
-----	----------	------	----------	-----	------	----	--

103	Kwartnik	----	Ag 1,95g	1108	5728	R7	
-----	----------	------	----------	------	------	----	--

Nr	Nominał	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

104	Kwartnik	----	Ag		--	5733	R7
-----	----------	------	----	--	----	------	----

105	Kwartnik	----	Ag1,59g	1112	5760	R7	
-----	----------	------	---------	------	------	----	--

106	Kwartnik	----	Ag		--	5761	R*
-----	----------	------	----	--	----	------	----

107	Kwartnik	----	Ag		--	5762	R*
-----	----------	------	----	--	----	------	----

108	Kwartnik	----	Ag		--	5763	R7
-----	----------	------	----	--	----	------	----

109	Kwartnik	----	Ag		--	5764	R6
-----	----------	------	----	--	----	------	----

Pozycję 110 wykreślono.

Monet pod pozycjami 29 - 109 nie można jednoznacznie przypisać konkretnemu księciu.

KONRAD OLEŚNICKI

1309 - 1313

Konrad I oleśnicki (ur. między 1292 a 1298, zm. 22 lub 27 grudnia 1366) – książę śląski, syn Henryka III głogowskiego i Matyldy z Brunszwiku, tytułował się dziedzicem Królestwa Polskiego, pierwszy książę na Oleśnicy i Bierutowie, pochowany w kościele Świętej Jadwigi w Trzebnicy. Książę głogowski (1309 - 1313), namysłowski (1309 - 1329), oleśnicki

(1309 - 1313 i 1320 - 1366), żagański (1309 - 1312), ścinawski (1309 - 1312), poznański (1309 - 1312), kaliski (1309 - 1314), gnieźnieński (1309 - 1313), kozielski (1354 - 1366) i bytomski (1357 - 1366).

MONETY KSIĘSTWA OLEŚNICKIEGO

Nr	Nominał	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

111	Halerz	----	Ag	239	6047	R7	
112	Halerz	----	Ag	239	6047	R7	
113	Halerz	----	Ag	239	6047	R7	

MONETY KSIĘSTWA NAMYSŁOWSKIEGO

Nr	Nominał	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

114	Kwartnik	----	Ag	262	6046	R8	
-----	----------	------	----	-----	------	----	--

Pozycje 115 -116 wykreślono.

Pominięto monety żagańskie Jana Żagańskiego.

WACŁAW CIESZYŃSKI

1431 - 1442

Wacław I cieszyński (urodzony pomiędzy 1413 a 1416-zmarł 1474), książę cieszyński od 1431 (do 1442 razem z braćmi), w wyniku podziału Cieszyn, połowa Bytomia (do 1459, z przerwą w 1452) i Siewierz (do 1443), od 1452 w Bielsku, od 1468 tylko w Bielsku. Wacław I był najstarszym synem księcia cieszyńskiego Bolesława I i księżniczki mazowieckiej Eufemii. Po śmierci ojca w 1431, był już uznany za w pełni pełnoletniego i zdolnego do sprawowania rządów, w związku z czym bez przeszkód przejął całą władzę w księstwie, początkowo także w imieniu swoich młodszych braci: Władysława, Przemysława II i Bolesława II Związany z dworem cesarskim Zygmunta Luksemburskiego. W 1438 złożył hołd królowi czeskiemu. W tym samym roku uczestniczył w decyzji o zdobyciu dla Cieszyna prawa bicia własnej monety. Pomimo dobrych stosunków z suwerenem w 1434 Wacław zaangażował się po stronie husytów wspomagając zwłaszcza burgrabiego będzińskiego Mikołaja Siestrzeńca Kornicza w jego rajdach przeciwko dobrom biskupów krakowskich położonych w Królestwie Polskim. Dopiero odwetowa wyprawa Krystyna Koziegłowskiego na Siewierz skłoniła Wacława do wycofania swojego poparcia i zawarcia ugody z Polską na zjeździe w Będzinie 15 października 1434. Książę zawarł małżeństwo z Elżbietą Hohenzollem, córką elektora Fryderyka I, wdową po Ludwiku II Brzeskim. Związek ten pozostał bezdzietny i już 1445 się rozpadł. 29 listopada 1442 Wacław ulegając presji braci zgodził się na podział ojcowizny. Działy nie były jednak równe, gdyż Wacław zachował w swoich rękach większość terytoriów oddając młodszemu rodzeństwu tylko dobra głogowsko-ścianawskie (które zostały poważnie zadłużone) i część cieszyńskich, sam zostawiając sobie władzę nad częścią Cieszyna, Siewierzem i Bytomiem. Pozbycie się części długów i obarczenie nimi młodszego rodzeństwa nie rozwiązało kłopotów finansowych Wacława. W tym celu 24 grudnia 1443 książę cieszyński wystawił dokument, w którym sprzedał księstwo siewierskie biskupowi krakowskiemu Zbigniewowi Oleśnickiemu (od tego czasu ziemia siewierska przestała być traktowana jako część Śląska). Krok ten tylko na jakiś czas zapewnił Wacławowi płynność finansową. Sprzedaż części ojcowizny uwikłała Wacława również w długotrwały spór z księciem głogóweckim Bolkiem V, który nie zaakceptował tej transakcji. Ostatecznie konflikt został zakończony dopiero 1 lipca 1457 kiedy to Wacław zawarł porozumienie z Polską. Na początku 1452 Wacław zamienił swą część Księstwa Bytomskiego z bratem Bolesławowi II, w zamian za Bielsko. Po śmierci Bolesława II w tym samym roku, objął opiekę nad jego dziećmi. Umożliwiło to najstarszemu synowi Bolesława I ponowne przejęcie Bytomia. Stan ten utrzymał się do 1459, kiedy to sprzedał Księstwo Bytomskie księciu oleśnickiemu Konradowi IX za 1700 grzywien. W latach sześćdziesiątych aktywność polityczna Wacława uległa znacznemu ograniczeniu. W 1468 nie mający męskiego potomstwa książę przekazał swoje prawa do Cieszyna bratankowi Kazimierzowi II (choć realną władzę objął tam brat Wacław Przemysław II). W 1471 Wacław sprawujący już wówczas władzę wyłącznie w Bielsku, poparł kandydaturę Władysława Jagiełły na króla Czech. Książę cieszyński zmarł w 1474 w Bielsku. Wzorem przodków Wacław I został pochowany w kryptach kościoła dominikańskiego w Cieszynie.

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

117	Halerz	----	Ag	276	8606	R2	
118	Halerz	----	Ag	276	8606	R2	
119	Halerz	----	Ag	276	8606	R2	

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
120	Halerz	----	Ag		276	8606	R2
121	Halerz	----	Ag		276	8606	R2
122	Halerz	----	Ag		276	8606	R2
123	Halerz	----	Ag		276	8606	R2
124	Halerz	----	Ag		276	8606	R2
125	Halerz	----	Ag		276	8606	R2
126	Halerz	----	Ag		276	8606	R2
127	Halerz	----	Ag		276	8606	R2
128	Halerz	----	Ag		276	8606	R2
129	Halerz	----	Ag		276	8606	R2
130	Halerz	----	Ag		276	8606	R2

Pozycje 131-134 wykreślono.

Wybrano jedynie monety księstwa glogowskiego. Pominięto monety polskie Jana Olbrachta.

ZYGMUNT JAGIELLOŃCZYK

1498 - 1506

Zygmunt I Stary (ur. 1 stycznia 1467 w Kozienicach, zm. 1 kwietnia 1548 w Krakowie) – od 1506 król polski i wielki książę litewski. Przedostatni z dynastii Jagiellonów na tronie polskim. Był przedostatnim z sześciu synów Kazimierza IV Jagiellończyka i Elżbiety Rakuszanki, ojcem m.in. Zygmunta II Augusta. Dwukrotnie żonaty: z Barbarą Zapolyą (1512), a po jej śmierci z Boną z rodu Sforzów (1518). Zanim został królem, zarządzał w imieniu swego brata, króla węgierskiego i czeskiego Władysława Jagiellończyka, księstwem glogowskim (1499) i Księstwem Opawskim (1501). W 1504 został namiestnikiem całego Śląska i Łużyc Dolnych. Po śmierci króla Aleksandra Jagiellończyka wyniesiony na tron litewski przez radę wielkoksiążęcą w Wilnie (20 października 1506) i obrany królem polskim na Sejmie piotrkowskim (8 grudnia 1506). Koronowany w katedrze wawelskiej 24 stycznia 1507. W lutym 1507 nakłonił sejm litewski do przyjęcia uchwały o gotowości do wojny z Wielkim Księstwem Moskiewskim. Sprawując rządy korzystał z rady senatorów i kompetentnych ministrów kierujących kancelarią królewską, urzędem podskarbińskim i wielkorządcami krakowskimi. Pomimo że był niechętny systemowi parlamentarnemu i niezależności politycznej szlachty, zwoływał coroczne sejmy, z reguły uzyskując uchwały podatkowe (pobory) na obronę potoczną. Jednakże niepowodzeniem skończyły się próby stworzenia stałego funduszu na obronność z podatków zależnych od dochodów. Do sukcesów można zaliczyć częściowe oddłużenie skarbu. Zygmunt I Stary oddzielił rachunkowość dotyczącą podatków publicznych od skarbu królewskiego. Wzmocnił działalność mennicy krakowskiej, zabiegał o uporządkowanie przepisów dotyczących dochodów z eksploatacji żup solnych i kopalni, wydał statut dla Ormian (1519), zasady procesowe (1523), zamierzał ujednolicić prawo w całym kraju (*correctura iurium*, zwana korekturą Taszyckiego, 1532, odrzucona przez sejm 1540). Uporządkował gospodarkę celną ("nowe cło"), dbał o rozwój miast królewskich, odzyskał dla skarbu liczne kompleksy dóbr koronnej domeny królewskiej, znajdujące się pod zastawem. W działalności finansowej króla wspierała królowa Bona, dążąca do powiększenia dóbr królewskich, także w drodze zakupów i poprawy efektywności gospodarowania. Osiągnięciem było włączenie Mazowsza do Polski (po wygaśnięciu w 1526 męskiej linii książąt czersko-warszawskich) jako województwa mazowieckiego (1529), oraz wprowadzenie do sejmu posłów mazowieckich sejmików ziemskich. Rozwaga i pokojowe usposobienie Zygmunta Stariego sprawiły, że w chwili śmierci cieszył się ogólnym szacunkiem w kraju i za granicą. Okres jego panowania określany jest jako złoty wiek w Polsce. Zygmunt I Stary był wybitnym mecenasem sztuki. Jego zasługą jest bardzo wczesne wprowadzenie sztuki renesansowej do Polski, która (pomijając Węgry) wyprzedziła w tym względzie inne kraje europejskie. Nie będąc jeszcze królem, ufundował renesansowy nagrobek swego brata, króla Jana Olbrachta w katedrze wawelskiej (ok. 1505). Za jego rządów między innymi przebudowano w tym samym stylu Zamek Królewski na Wawelu, który może się poszczycić największym renesansowym dziedzińcem w Europie, a ufundowana przez niego Kaplica Zygmuntowska przy katedrze wawelskiej jest nazywana "perłą tokańskiego renesansu na północ od Alp". W 1540 r. ufundował on także Kapełę Rorantystów – męski zespół wokalny działający w katedrze wawelskiej jeszcze przez wiele lat po jego śmierci.

Nr	Nominal	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

135	Halerczyk	----	Ag	293	5765	R7	
-----	-----------	------	----	-----	------	----	--

136	Grosz	----	Ag 2,07g	295	5766	R3	FRK 107/2006 - 160,-
-----	-------	------	----------	-----	------	----	----------------------

137	Grosz	----	Ag 2,07g	295	5766	R3	WCN 22/2000 - 50,-
-----	-------	------	----------	-----	------	----	--------------------

138	Grosz	----	Ag 2,07g	295	5766	R3	WCN 24/2001 - 160,-
-----	-------	------	----------	-----	------	----	---------------------

139	Grosz	----	Ag 2,07g	295	5766	R3	WCN 36/2007 - 225,-
-----	-------	------	----------	-----	------	----	---------------------

140	Grosz	----	Ag 2,07g	295	5766	R3	
-----	-------	------	----------	-----	------	----	--

141	Grosz	----	Ag 2,07g	295	5766	R3	
-----	-------	------	----------	-----	------	----	--

142	Grosz	1504	Ag 2,07g	--	5767	R7	WAG 26/2004 - 360,-
-----	-------	------	----------	----	------	----	---------------------

Nr	Nominal	Rok	Metal	Fr	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	----	-----	----------	--------------------

143	Grosz	1506	Ag 1,94g	296	5768	R1	NLM 124/2005 - 120,-
-----	-------	------	----------	-----	------	----	----------------------

144	Grosz	1506	Ag 1,94g	296	5768	R1	WCN 2006 - 175,-
-----	-------	------	----------	-----	------	----	------------------

145	Grosz	1506	Ag 1,94g	296	5768	R1	WCN 25/2001 - 100,-
-----	-------	------	----------	-----	------	----	---------------------

146	Grosz	1506	Ag 1,94g	296	5768	R1	
-----	-------	------	----------	-----	------	----	--

147	Grosz	1506	Ag 1,94g	296	5768	R1	NLM 58/2007 - 180,-
-----	-------	------	----------	-----	------	----	---------------------

148	Grosz	1506	Ag 1,94g	296	5768	R1	G&M 171/2008 - 60,-
-----	-------	------	----------	-----	------	----	---------------------

22 Wybrano jedynie monety Księstwa Głogowskiego. Pominięto monety cieszyńskie Kazimierza Cieszyńskiego.

WACŁAW III ADAM

1528 - 1579

Wacław III Adam, (ur. w grudniu 1524, zm. 4 listopada 1579) – książę cieszyński w latach 1528-1579, od 1545 samodzielnie, od 1560 rezygnacja z Frysztatu, od 1565 z Bielska (przekazane synowi). Wacław III Adam był pogrobowym synem księcia cieszyńskiego Wacława II oraz Anny Hohenzollern, córki Fryderyka Starszego, margrabiego brandenburskiego na Ansbach. Początkowo po urodzeniu, do 1528 opiekę nad nim przejął dziadek, książę Kazimierz II cieszyński. Wacław III miał więc dopiero 4 lata, gdy formalnie

objął księżęcy tron w Cieszynie. W związku z tym, zgodnie z wolą dziadka, Wacław przeszedł pod opiekę regencji, którą objęła matka Anna (do swojej śmierci 7 lutego 1539), oraz czeski magnat Jan z Pernsztatnu zwany Bogatym, hetman ziemski Moraw. W czasie trwania regencji młody książę spędzał dużo czasu na dworze cesarskim w Wiedniu, gdzie zdobył wykształcenie. Pomimo tego, pod wpływem otoczenia z rodzinnego Cieszyna, Wacław III Adam przyjął wiarę ewangelicką, w której wytrwał do końca swojego życia. W chwili śmierci matki Anny Wacław III miał już 15 lat, a więc według ówczesnego prawa mógł być już uznany za pełnoletniego. Pomimo tego Jan z Pernsztatnu utrzymał swoje rządy regencyjne aż do 9 maja 1545, kiedy to zrezygnował z władzy dopiero w zamian za uzyskane w zastaw dobra frydecko-misteckie. Wcześniej Wacław III ożenił się z córką swego opiekuna, Marią z Pernsztatnu. Małżeństwo to zostało zaprojektowane przez dziadka księcia Kazimierza II, a zaręczyny dzieci księcia i możnowładcy nastąpiły jeszcze za życia tego pierwszego 8 września 1528. Od teścia książę cieszyński otrzymał 12 000 złotych węgierskich. Z małżeństwa tego Wacław miał syna, Fryderyka Kazimierza (zmarłego w 1571), oraz dwie córki zmarłe w dzieciństwie, Annę i Zofię. Po śmierci pierwszej żony w 1566, w roku następnym Wacław III ożenił się z Katarzyną Sydonią, córką księcia sasko-lauenburskiego Franciszka I. Z tego małżeństwa książę miał trzech synów (Chrystiana Augusta i Jana Albrechta zmarłych w wieku niespełna roku, oraz Adama Wacława swojego następcę) i trzy córki. Pod rządami Wacława III księstwo przeżywało okres stabilizacji. W prawdzie podczas rządów regencyjnych stracono należące dotąd do księstwa nabytki dziadka na Dolnym Śląsku i księstwie opawskim, lecz Cieszyn przeżywał wówczas bujny rozwój gospodarczy, co w znaczny sposób pomnożyło dochody górnośląskiego dynastu. Mimo to wydatki żyjącego na wysokim poziomie księcia z trudem bilansowane były przez dochody pochodzące z dóbr panującego. W 1548 zmarł opiekun Wacława Jan z Pernsztatnu, co umożliwiło wykup z rąk jego synów Jarosława, Wratisława i Wojciecha dóbr frydecko-misteckich. Był to jednak nabytek krótkotrwały, gdyż wkrótce potem ziemie te Wacław oddał w zastaw Janowi z Czechowic. Jednym z ważniejszych wydarzeń podczas panowania Wacława III Adama była trwająca na terenie księstwa od ok. 1525 reformaacja. Książę już u progu swoich samodzielnych rządów zagarnął majątki dominikanów i franciszkanów. W 1560 wyrzucił ze swojego księstwa benedyktynów z Orlowej. Dotychczasowe kościoły i klasztory katolickie zostały zmienione wtedy na kościoły luterzańskie, bądź zniszczone. Większość możnowładztwa i ludności księstwa bez oporu przyjęła nową wiarę. Nowy stan rzeczy został też zaakceptowany przez suwerenów tych ziem: Habsburgów. Część przejętego od katolickich zakonów majątku Wacław III przekazał na rzecz szpitala miejskiego w Cieszynie, gdzie leczono również naboższych. Co ciekawe, książę w młodości wykształcony w naukach medycznych, sam się zajmował

pielegnacja pacjentów, co szczególnego znaczenia zyskało podczas epidemii morowego powietrza w 1570. 24 czerwca 1573 Wacław III Adam wydał tzw. ustawę krajową (*Zřízení zemské Kní ecstvi Těšínského*) stanowiącą zbiór wszelkich unormowań prawnych dotyczących księstwa cieszyńskiego. Ustawa ta początkowo przyjmowana z wielką rezerwą została w końcu zaakceptowana przez poddanych. Oprócz ordynacji ziemskiej wydał książę w 1568 tzw. Porządek kościelny (*Rád církevni*), regulujący liturgiczne życie Kościoła luteranckiego. W polityce zagranicznej, pomimo przejścia na luteranizm książę oparł swoją karierę o wierną służbę dworowi cesarskiemu w Wiedniu. Był obecny m.in. w Preszburgu na koronacji Maksymiliana II na króla węgierskiego w 1563, czy na pogrzebie Ferdynanda I w 1565 w Wiedniu. W 1573 w związku z narastającym zagrożeniem ze strony Turków, książę kazał wybudować w okolicach Jabłonkowa kilka sztańców obronnych. W tym samym roku Wacław III Adam kandydował bez powodzenia do godności króla polskiego po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów. Największym problemem okazała się jednak dla księcia rozrzutność jego najstarszego syna, Fryderyka Kazimierza, którego w 1560 uczynił udzielnym władcą we Fryszacie i Skoczowie, a 1565 dodatkowo w Bielsku. Młody Wacławowicz tak zadłużył swoje księstwo, że gdy niespodziewanie w 1571 zmarł, ojciec musiał sprzedać wiele dóbr książęcych w ręce prywatne. W ten sposób Wacław III pozbył się z domeny Piastów Cieszyńskich m.in. Bielska, Frydka i Frysztatu. Wacław III Adam zmarł po długiej, wyniszczającej chorobie 4 listopada 1579 rażony apopleksją. Został pochowany w byłym kościele dominikańskim w Cieszynie. Następcą Wacława III Adama został najstarszy z żyjących synów księcia z drugiego małżeństwa pięcioletni Adam Wacław.

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

149	Talar	---	Ag	2965	5559	R7	
-----	-------	-----	----	------	------	----	--

150	Talar	---	Ag 28,6g	2965	5559	R7	BPN 389/2006 - 12000,-
-----	-------	-----	----------	------	------	----	------------------------

Nr	Nominal	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

150A	Talar	---	Ag	2965	5559	R7	
------	-------	-----	----	------	------	----	--

151	Talar	1574	Ag	2966	5560	R8	
-----	-------	------	----	------	------	----	--

Wybrano jedynie monety z tytułem “Książę Głogowski”.

ADAM WACLAW

1579 - 1617

Adam Waclaw Cieszyński (ur. 12 lub 13 grudnia 1574, zm. 13 lipca 1617) – z rodu Piastów, książę cieszyński w latach 1579-1617 (samodzielnie od 1595). Adam Waclaw był drugim pod względem starszeństwa synem, a czwartym dzieckiem księcia

cieszyńskiego Wacława III Adama i jego drugiej żony Katarzyny Sydonii, pochodzącej z bocznej linii saskich Wettynów. W chwili śmierci ojca (1579) małoletni książę znalazł się pod opieką matki, oraz Jerzego II Brzeskiego i Karola II Ziębickiego. Stan ten trwał do roku 1586, kiedy zmarł najstarszy z regentów książę brzeski, a matka Adama Wacława wyszła powtórnie za mąż za Węgra Emeryka Forgacha nadżupana trenczyńskiego. Pomimo powtórnego małżeństwa Katarzyna Sydonia zachowała jednak wpływ na losy księstwa. W 1585 Śląsk Cieszyński nawiedziła bardzo groźna epidemia dżumy pozbawiając życia bardzo wielu mieszkańców księstwa cieszyńskiego. Nie oszczędzały też władztwa cieszyńskich Piastów inne plagi np. w 1587 obszar księstwa stał się terenem walk pomiędzy Maksymilianem Habsburgiem i Janem Zamoyskim. W związku z ciągłymi zagrożeniami Adam Wacław został wysłany w 1587 na dwór saskiego elektora – Chrystiana I, gdzie przebywał osiem lat. Tam też książę zdobył staranne wykształcenie. Dopiero w 1595 powrócił do Cieszyna, gdzie za zgodą regencji objął samodzielne rządy. 17 września 1595 książę ożenił się z Elżbietą, córką pierwszego księcia kurlandzkiego, Gottarda Kettlera. Po objęcia samodzielnego rządów Adam Wacław wziął udział w walkach z Turkami i innymi habsburskimi przeciwnikami na Węgrzech w charakterze dowódcy oddziału jazdy. Spowodowało to konieczność wybudowania w południowej części księstwa umocnień obronnych. Sprawa ta nabrała zaś szczególnego znaczenia podczas powstania Bocskaja w latach 1604-1606, kiedy to armia węgierskiego możnowładcy zagroziła Cieszynowi. Dopiero pokój zawarty z Bocckaiem w Wiedniu w 1606 pozwolił Adamowi Wacławowi na odwołanie stanu zagrożenia. W 1609 książę cieszyński wmieszał się w konflikt rodzinny pomiędzy Habsburgami – cesarzem Rudolfem II i arcyksięciem Maciejem, w którym stanął po stronie tego pierwszego. Do walk ostatecznie wtedy nie doszło, gdyż Rudolf II ustąpił i oddał bratu tron czeski, co postawiło w szczególnie niezręcznej sytuacji Adama Wacława, który musiał złożyć w 1611 nowemu królowi hołd lenny we Wrocławiu. Rok 1611 stał się przełomowy dla Adama Wacława z jeszcze z jednego powodu. Otóż ten pochodzący z luterzańskich rodziców władca, wychowany na dworze luteranina – elektora saskiego, zdecydował się na konwersję i przeszedł na katolicyzm. Wydarzenie to było tym bardziej zaskakujące dla współczesnych, że jeszcze w 1598 książę cieszyński wydał dla luteran wielki przywilej w którym zobowiązał siebie i swoich następców, że będą do miasta Cieszyna powoływać tylko kaznodziejów luterskich i im tylko oddają kościoły do dyspozycji. Rok 1611 przyniósł całkowitą odmianę w postępowaniu władcy, który zgodnie z zasadą "cuius regio eius religio" rozpoczął walkę z kościołem ewangelickim w duchu kontrreformacji (jedną z pierwszych decyzji Adama Wacława po powrocie na łono kościoła katolickiego było anulowanie przywileju z 1598). Twardy opór szlachty i mieszczan spowodował jednak, że katolicki pozostał tylko dwór książęcy i przymusowo rekatolicyzowane klasztory (m.in. zwrócono kościół i klasztor cieszyńskim dominikanom). Walką z protestantami mieli się zająć sprowadzeni do Cieszyna bernardyni. Krok ten jakkolwiek radykalny opłacił się Adamowi Wacławowi, kiedy 6 lutego 1617 został mianowany przez Macieja starostą generalnym Śląska. Dla księstwa cieszyńskiego panowanie Adama Wacława okazało się niezbyt korzystne. Ciągłe wyjazdy, kosztowne wyprawy zbrojne, wreszcie zamieszanie spowodowane ze zmianą wiary, doprowadziło księstwo na skraj bankructwa. Przykładem rozrzutności cieszyńskiego Piasta był wyjazd do Wrocławia na

uroczystość złożenia hołdu lennego Maciejowi, gdzie dotarł w orszaku 285 ludzi, bogato wyposażonych przez niego. Szerokim echem odbiła się także wyprawa Adama Wacławaw granice Rzeczypospolitej w 1614, kiedy to jako wotum za cudowne nawrócenie wybrał się na pielgrzymkę do Kalwarii Zebrzydowskiej. Wyprawa ta według zgodnej oceny współczesnych niewiele miała wspólnego jednak z religijnym uniesieniem, a więcej z chęcią pokazania swojego bogactwa. Księżę utrzymywał przyjazne stosunki z cieszyńskimi mieszczanami, u których często się zapożyczał. Z małżeństwa ze zmarłej 19 listopada 1601 Elżbiety Kurlandzkiej Adam Wacław doczekał się trzech synów i dwóch córek. Byli to zmarli w dzieciństwie Adam Gotard (ur. 27 lipca 1596, zm. 25 maja 1597) i Chrystian Adam (ur. 1600, zm. 12 marca 1602), następca na cieszyńskim tronie - Fryderyk Wilhelm (ur. 9 listopada 1601, zm. 19 sierpnia 1625), Anna Sydonia (ur. 2 marca 1598, zm. w lipcu 1619) wydana mąż za Jakuba Hannibala II z hrabiów Hohenems oraz Elżbieta Lukrecja (ur. 1 czerwca 1599, zm. 19 maja 1653), ostatnia księżna cieszyńska, wydana za mąż za Gundakera von Liechtstein. Ze związku pozamałżeńskiego Adam Wacław z Małgorzatą Kostlachówną (znaną też jako Małgorzata Koschlinger) posiadał również syna Wacława Gotfryda, późniejszego barona Hohenstein. Adam Wacław zmarł 13 lipca 1617 w Brandysie (przedmieście Cieszyna) i został pochowany w kościele dominikańskim w Cieszynie.

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

152	2 Krajcary	1607	Ag	2999	5583	R3	
153	2 Krajcary	1607	Ag	2999	5583	R3	

154	3 Krajcary	1597	Ag	2988	5585	R4	FRK 107/2006 - 120,-
-----	------------	------	----	------	------	----	----------------------

155	3 Krajcary	1597	Ag	2988	5585	R4	WAG 32/2005 - 190,-
-----	------------	------	----	------	------	----	---------------------

155A	3 Krajcary	1597	Ag	2988	5585	R4	HDR 80/2007 - 250,-
------	------------	------	----	------	------	----	---------------------

Nr	Nominal	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

156	3 Krajcary	1603	Ag 1,12g	2991	5587	R1	
157	3 Krajcary	1603	Ag 1,12g	2991	5587	R1	

158	3 Krajcary	1603	Ag 1,12g	2990	5588	R5	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

159	3 Krajcary	1604	Ag 1,83g	2992	5589	R	
-----	------------	------	----------	------	------	---	--

160	3 Krajcary	1604	Ag 1,83g	2992	5589	R	WCN2003 - 50,-
-----	------------	------	----------	------	------	---	----------------

161	3 Krajcary	1604	Ag 1,83g	2992	5589	R	
-----	------------	------	----------	------	------	---	--

162	3 Krajcary	1604	Ag 1,83g	2992	5589	R	
163	3 Krajcary	1604	Ag 1,83g	2992	5589	R	

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

164	3 Krajcary	1605	Ag 1,83g	2994	5590	R	WCN 2008 - 50,-
-----	------------	------	----------	------	------	---	-----------------

165	3 Krajcary	1605	Ag 1,83g	2994	5590	R	WCN 2008 - 35,-
-----	------------	------	----------	------	------	---	-----------------

166	3 Krajcary	1605	Ag 1,83g	2994	5590	R	
-----	------------	------	----------	------	------	---	--

167	3 Krajcary	1605	Ag 1,91g	2994	5590	R	
-----	------------	------	----------	------	------	---	--

168	3 Krajcary	1606	Ag 1,91g	2996	5591	R2	WCN 32/2005 - 75,-
-----	------------	------	----------	------	------	----	--------------------

169	3 Krajcary	1606	Ag 1,91g	2996	5591	R2	WCN 25/2001 - 75,-
-----	------------	------	----------	------	------	----	--------------------

170	3 Krajcary	1606	Ag 1,91g	2996	5591	R2	WCN 21/2000 - 50,-
-----	------------	------	----------	------	------	----	--------------------

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

171	3 Krajcary	1606	Ag 1,91g	2996	5591	R2	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

172	3 Krajcary	1606	Ag 1,91g	2996	5591	R2	
173	3 Krajcary	1606	Ag 1,91g	2996	5591	R2	
174	3 Krajcary	1606	Ag 1,91g	2996	5591	R2	

175	3 Krajcary	1607	Ag 1,91g	2998	5592	R	WCN 37/2007 - 90,-
-----	------------	------	----------	------	------	---	--------------------

176	3 Krajcary	1607	Ag 1,91g	2998	5592	R	WCN 24/2001 - 70,-
-----	------------	------	----------	------	------	---	--------------------

177	3 Krajcary	1607	Ag 1,83g	2998	5592	R	
-----	------------	------	----------	------	------	---	--

178	3 Krajcary	1607	Ag 1,83g	2998	5592	R	
-----	------------	------	----------	------	------	---	--

30	179	3 Krajcary	1607	Ag 1,83g	2998	5592	R	
----	-----	------------	------	----------	------	------	---	--

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

180	3 Krajcary	1607	Ag 1,83g	2998	5592	R	
-----	------------	------	----------	------	------	---	--

181	3 Krajcary	1607	Ag 1,83g	2998	5593	R2	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

182	3 Krajcary	1608	Ag 1,83g	3001	5595	R	WCN 2008 - 50,-
-----	------------	------	----------	------	------	---	-----------------

183	3 Krajcary	1608	Ag 1,83g	3001	5595	R	FRK 107/2006 - 80,-
-----	------------	------	----------	------	------	---	---------------------

184	3 Krajcary	1608	Ag 1,83g	3001	5595	R	FRK 107/2006 - 50,-
-----	------------	------	----------	------	------	---	---------------------

185	3 Krajcary	1608	Ag 1,83g	3001	5595	R	WCN 24/2001 - 70,-
-----	------------	------	----------	------	------	---	--------------------

186	3 Krajcary	1608	Ag 1,83g	3001	5595	R	WCN 23/2001 - 100,-
-----	------------	------	----------	------	------	---	---------------------

Nr	Nominal	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

187	3 Krajcary	1608	Ag 1,41g	3001	5594	R2	WAG 26/2004 - 60,-
-----	------------	------	----------	------	------	----	--------------------

188	3 Krajcary	1608	Ag 1,41g	3001	5594	R2	NLM 103/2001 - 40,-
-----	------------	------	----------	------	------	----	---------------------

189	3 Krajcary	1608	Ag 1,41g	3001	5594	R2	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

190	3 Krajcary	1608	Ag 1,41g	3001	5594	R2	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

191	3 Krajcary	1608	Ag 1,41g	3001	5594	R2	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

192	3 Krajcary	1608	Ag 1,41g	3001	5594	R2	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

193	3 Krajcary	1608	Ag 1,41g	3001	5594	R2	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

1943	Krajcary	1609	Ag 1,41g	3014	5598	R2	NLM 103/2001 - 40,-
------	----------	------	----------	------	------	----	---------------------

1953	Krajcary	1609	Ag 1,63g	3014	5598	R2	NLM 103/2001 - 40,-
------	----------	------	----------	------	------	----	---------------------

1963	Krajcary	1609	Ag 1,63g	3014	5598	R2	WCN 32/2005 - 100,-
------	----------	------	----------	------	------	----	---------------------

1973	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3014	5598	R2	WCN 21/2002 - 60,-
------	----------	------	----------	------	------	----	--------------------

1983	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3014	5598	R2	
------	----------	------	----------	------	------	----	--

1993	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3014	5598	R2	
------	----------	------	----------	------	------	----	--

2003	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3014	5598	R2	
2013	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3014	5598	R2	

Nr	Nominal	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
2023	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3014	5598	R2	
2033	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3014	5598	R2	
2043	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3014	5598	R2	
2053	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3014	5598	R2	
2063	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3014	5598	R2	

2073	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3012	5596		WCN 37/2007 - 100,-
------	----------	------	----------	------	------	--	---------------------

2083	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3012	5596		
------	----------	------	----------	------	------	--	--

2093	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3012	5596		
------	----------	------	----------	------	------	--	--

2103	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3012	5596		
------	----------	------	----------	------	------	--	--

2113	Krajcary	1609	Ag 1,83g	3012	5596		
------	----------	------	----------	------	------	--	--

2123	Krajcary	1609	Ag 1,83g	--	--		WCN 24/2001 - 125,-
------	----------	------	----------	----	----	--	---------------------

Nr	Nominal	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

213	3 Krajcary	1609	Ag 1,83g	3013	5597	R1	
214	3 Krajcary	1609	Ag 1,83g	3013	5597	R1	

215	3 Krajcary	1609	Ag 1,41g	3015	5599	R1	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

216	3 Krajcary	1609	Ag 1,41g	3015	5600	R1	
217	3 Krajcary	1609	Ag 1,41g	3015	5601	R2	
218	3 Krajcary	1609	Ag 1,41g	3011	--		
219	3 Krajcary	1609	Ag 1,41g	3011	--		
220	3 Krajcary	1609	Ag 1,41g	3011	--		
221	3 Krajcary	1609	Ag 1,41g	3011	--		
222	3 Krajcary	1609	Ag 1,41g	3011	--		

223	3 Krajcary	1610	Ag 1,68g	3019	--		NLM 129/2006 - 100,-
-----	------------	------	----------	------	----	--	----------------------

224	3 Krajcary	1610	Ag 1,68g	3019	--		
-----	------------	------	----------	------	----	--	--

225	3 Krajcary	1610	Ag 1,68g	3019	5602		
-----	------------	------	----------	------	------	--	--

Nr	Nominal	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
226	3 Krajcary	1610	Ag 1,68g	3019	5602		
227	3 Krajcary	1610	Ag 1,68g	3019	5602		
228	3 Krajcary	1610	Ag 1,68g	3019	5602		
229	3 Krajcary	1610	Ag 1,68g	3019	5602		
230	3 Krajcary	1610	Ag 1,68g	3019	5602		

231	3 Krajcary	1610	Ag 1,83g	--	5603	R	NLM 103/2001 - 40,-
-----	------------	------	----------	----	------	---	---------------------

232	3 Krajcary	1610	Ag 1,83g	--	5603	R	
-----	------------	------	----------	----	------	---	--

233	3 Krajcary	1611	Ag 1,83g	3024	5606	R2	BPN 389/2006 - 100,-
-----	------------	------	----------	------	------	----	----------------------

234	3 Krajcary	1611	Ag 1,83g	3024	5606	R2	WCN 23/2001 - 90,-
-----	------------	------	----------	------	------	----	--------------------

235	3 Krajcary	1611	Ag 1,83g	3027	5604	R3	NLM 103/2001 - 40,-
-----	------------	------	----------	------	------	----	---------------------

236	3 Krajcary	1611	Ag 1,83g	3027	5604	R3	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

237	3 Krajcary	1611	Ag 1,83g	3025	5607	R3	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

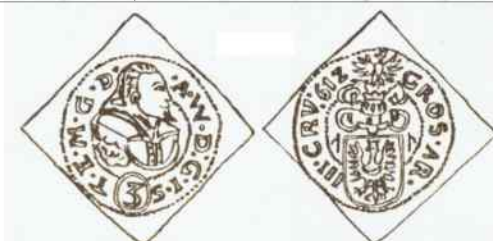
238	3 Krajcary	1611	Ag 1,83g	--	5609	R*	Data 6011
239	3 Krajcary	1611	Ag 1,41g	3026	5608	R1	HT Data 1611
240	3 Krajcary	1611	Ag 1,41g	3026	5608	R1	HT Data 611

241	3 Krajcary	1611	Ag 1,41g	3028	5603	R3	
-----	------------	------	----------	------	------	----	--

242	3 Krajcary	1612	Ag 1,29g	3038	5615	R1	NLM 103/2001 - 40,-
-----	------------	------	----------	------	------	----	---------------------

243	3 Krajcary	1612	Ag 1,29g	3039	5616	R1	Klipa
-----	------------	------	----------	------	------	----	-------

244	3 Krajcary	1612	Ag 1,29g	3035	5612	R	WCN 2008 - 75,-
-----	------------	------	----------	------	------	---	-----------------

245	3 Krajcary	1612	Ag 1,29g	3035	5612	R	WCN 24/2001 - 75,-
246	3 Krajcary	1612	Ag 1,29g	3035	5612	R	
247	3 Krajcary	1612	Au	3036	5613	R8	Klipa - próba w złocie
248	3 Krajcary	1612	Ag	3037	5614	R8	CC

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

249	3 Krajcary	1613	Ag	3045	5617	R	
-----	------------	------	----	------	------	---	--

250	3 Krajcary	1613	Ag	3045	5617	R	
-----	------------	------	----	------	------	---	--

251	3 Krajcary	1613	Ag 1,83g	3045	5617	R	
252	3 Krajcary	1614	Ag 1,83g	3046	--		Falsyfikat

253	3 Grosze	1591	Ag	2980	5618	R5	FRK 107/2006 - 200,-
-----	----------	------	----	------	------	----	----------------------

254	3 Grosze	1591	Ag	2980	5618	R5	
-----	----------	------	----	------	------	----	--

255	3 Grosze	1591	Ag	2980	5618	R5	
-----	----------	------	----	------	------	----	--

256	3 Grosze	1592	Ag	2981	5619	R2	HDR 80/2007 - 270,-
-----	----------	------	----	------	------	----	---------------------

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

257	3 Grosze	1592	Ag	2981	5619	R2	WAG 32/2005 - 200,-
-----	----------	------	----	------	------	----	---------------------

258	3 Grosze	1592	Ag	2981	5619	R2	WCN 2006 - 285,-
-----	----------	------	----	------	------	----	------------------

259	3 Grosze	1592	Ag	2981	5619	R2	
260	3 Grosze	1592	Ag	2981	5619	R2	

261	3 Grosze	1592	Ag	2982	5620	R2	
-----	----------	------	----	------	------	----	--

262	3 Grosze	1592	Ag	2982	5620	R2	
-----	----------	------	----	------	------	----	--

263	3 Grosze	1592	Ag	2982	5620	R2	
264	3 Grosze	1592	Ag	2982	5620	R2	
265	3 Grosze	1592	Ag	2982	5620	R2	

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

266	3 Grosze	1596	Ag	2984	5621	R2	
-----	----------	------	----	------	------	----	--

267	3 Grosze	1596	Ag	2984	5621	R2	
268	3 Grosze	1596	Ag	2984	5621	R2	
269	3 Grosze	1596	Ag	2984	5621	R2	
270	3 Grosze	1596	Ag	2984	5621	R2	
271	3 Grosze	1596	Ag	2984	5621	R2	

272	3 Grosze	1597	Ag 2,17g	2987	5622	R2	G&M 157/2007 - 120,-
-----	----------	------	----------	------	------	----	----------------------

273	3 Grosze	1597	Ag 2,17g	2987	5622	R2	HDR 10/2006 - 140,-
-----	----------	------	----------	------	------	----	---------------------

274	3 Grosze	1597	Ag 2,17g	2987	5622	R2	WCN 28/2003 - 130,-
-----	----------	------	----------	------	------	----	---------------------

275	3 Grosze	1597	Ag 2,17g	2987	5622	R2	All 4/2008 - 220,-
-----	----------	------	----------	------	------	----	--------------------

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

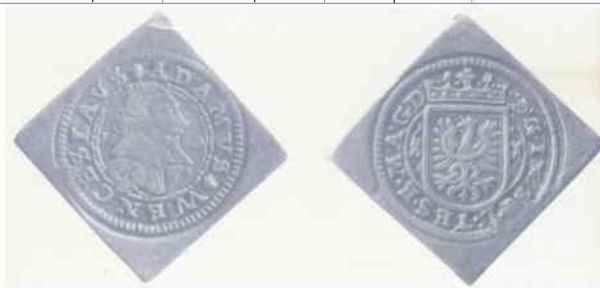
276	3 Grosze	1597	Ag 2,17g	2987	5622	R2	
-----	----------	------	----------	------	------	----	--

277	3 Grosze	1597	Ag 2,17g	2987	5622	R2	
-----	----------	------	----------	------	------	----	--

277A	3 Grosze	1597	Ag 2,17g	2987	5622	R2	
------	----------	------	----------	------	------	----	--

278	1/2 Talara	1609	Ag	3009	5623	R5	
-----	------------	------	----	------	------	----	--

279	1/2 Talara	1609	Ag	3010	5624	R8	
-----	------------	------	----	------	------	----	--

Nr	Nominał	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

280	Talar	1611	Ag	3022	5633	R6	
-----	-------	------	----	------	------	----	--

280A	Talar	1611	Ag	3022	5633	R6	
281	Talar	1611	Ag	3023	5634	R8	Klipa
2825	Dukatów	1611	Au	3004	5631	R8	
2838	Dukatów	1611	Au	3003	5632	R8	

Zamieszczono jedynie monety z tytułem “Książę Głogowski”.

FRYDERYK WILHELM

1617 - 1625

Fryderyk Wilhelm Cieszyński (ur. 9 listopada 1601, zm. 19 sierpnia 1625) – książę cieszyński w latach 1617-1625, (od 1624 samodzielnie). Ostatni legalny potomek Piastów górnośląskich. Fryderyk Wilhelm był najmłodszym (trzecim) synem (jedynym, który dożył wieku sprawnego) księcia cieszyńskiego Adama Waclawa i Elżbiety Kurlandzkiej (zmarłej 10 dni po urodzeniu syna na skutek powikłań przy porodzie). Początkowo Fryderyk Wilhelm znalazł się pod opieką ojca, który edukację następcy tronu powierzył wybitnemu śląskiemu

humaniście Baltzarowi Exnerowi. Trwało to do 1611, kiedy Adam Waclaw zdecydował się na konwersję na wiarę katolicką, co skłoniło go do usunięcia ze swojego dworu innowierców, wśród nich również Exnera. Fryderyk Wilhelm został wysłany wówczas do kolegium jezuickiego w stolicy Bawarii Monachium. 13 lipca 1617 zmarł ojciec Fryderyka Wilhelma Adam Waclaw. Pomimo tego młody książę, aż do 1624 nadal przebywał w Monachium. Władzę w jego imieniu w księstwie cieszyńskim objęła regencja, w skład której weszli biskup wrocławski – arcyksiążę Karol Habsburg, książę karniowski i opawski Karol von Liechtestein, oraz starosta księstwa opolsko-raciborskiego Jerzy von Oppersdorf. Praktyka wykazała jednak, że regenci nie pojawili się w Cieszynie pozwalając sprawować realne rządy w księstwie starszej siostrze Fryderyka Wilhelma, Elżbiecie Lukrecji. Lata dwudzieste XVII w. nie były dobrym okresem dla rozwoju księstwa cieszyńskiego, które stało się jednym z miejsc rozgrywania wojny trzydziestoletniej. Obszar władztwa Fryderyka Wilhelma został kilkakrotnie splądrowany. W 1620 zniszczony został Skoczów i Strumień przez przybyłe z Rzeczypospolitej oddziały Lisowczyków, którzy uznali protestanckich mieszkańców tych miast za swoich wrogów. W roku następnym księstwo zostało dotkliwie zniszczone przez stacjonujące tutaj cesarskie wojska pod dowództwem pułkownika Karola Spinello. Wreszcie w 1622 Cieszyn stał się terenem walk pomiędzy wojskami protestantów Jana Jerzego Hohenzollerna i katolików Karola Hannibala von Dohna. Jeśli doliczymy do tego prześladowanie katolików przez wojska Jana Jerzego i protestantów przez Karola Hannibala, oraz fakt, że zarówno jedno, jak i drugie wojska traktowały władztwo Fryderyka Wilhelma, jako teren wrogi, obraz zamieszkania panującego w księstwie cieszyńskim będzie pełny. Objęcie przez Fryderyka Wilhelma formalnie samodzielnych rządów od 1624 nie przyniosło księstwu żadnej ulgi, zresztą już wkrótce potem w początkach 1625 książę wyjechał udając się z polecenia cesarza do Niderlandów, gdzie miał objąć stanowisko dowódcy okręgu wojskowego. Podczas tej podróży książę niespodziewanie zachorował i 19 sierpnia 1625 zmarł w Kolonii. Doczesne szczątki Fryderyka Wilhelma zostały pochowane w kościele dominikanów w Cieszynie. Nie zdążył się ożenić, a jedynym jego potomkiem była nieślubna córka, Magdalena, legitymizowana przez cesarza Ferdynanda III w 1640, wydana za marszałka dworu w Cieszynie Tlucka von Toschonowitz, a po jego śmierci za Mikołaja Rudzkiego z Rudz. W związku z tym Fryderyk Wilhelm okazał się być ostatnim męskim potomkiem cieszyńskich Piastów i jednym z ostatnich Piastów w ogóle. Po śmierci Fryderyka Wilhelma władzę w księstwie próbowali przejąć Habsburgowie, jednak opór, jaki postawiła siostra zmarłego księcia, Elżbieta Lukrecja, doprowadził do tego, że cesarz w końcu uległ i wyraził zgodę na jej panowanie, lecz bez prawa przekazania po swym zgonie Cieszyna komukolwiek.

Nr	Nominal	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

284	3 Krajcary	1622	Ag 0,97g	3060	5643	R	
285	3 Krajcary	1622	Ag 0,97g	3060	5643	R	

286	3 Krajcary	1623	Ag 0,97g	3062	5646	R1	WCN 34/2006 - 135,-
287	3 Krajcary	1623	Ag 0,97g	3062	5646	R1	

288	3 Krajcary	1622	Ag 1,69g	--	--		NLM 103/2001 - 1500,-
-----	------------	------	----------	----	----	--	-----------------------

289	3 Grosze	1624	Ag	3063	5647	R2	FRK 107/2006 - 320,-
-----	----------	------	----	------	------	----	----------------------

290	3 Grosze	1624	Ag	3063	5647	R2	
291	3 Grosze	1624	Ag	3063	5647	R2	
292	3 Grosze	1624	Ag	3063	5647	R2	

ELŻBIETA LUKRECJA

1625 - 1653

Elżbieta Lukrecja (ur. 1 czerwca 1599 - zm. 19 maja 1653), księżna cieszyńska. Ostatnia przedstawicielka Piastów cieszyńskich. Elżbieta Lukrecja była drugą pod względem starszeństwa córką i trzecim dzieckiem księcia cieszyńskiego Adama Waclawa i jego żony Elżbiety Kurlandzkiej. Początkowo wychowywana w wierze protestanckiej, w wieku 12 lat razem z ojcem i rodzeństwem przeszła na katolicyzm. 13 lipca 1617 zmarł

ojciec księżnej Adam Waclaw. Już na początku roku następnego Elżbieta Lukrecja wyszła wbrew swojej woli, za mąż (małżeństwo to zostało postanowione zapewne jeszcze przez Adama Waclawa) za o wiele starszego od siebie Gundakera von Liechtesteina, brata Karola von Liechtesteina ustanowionego przez cesarza wspólnie z biskupem wrocławskim Karolem Habsburgiem i starostą Jerzym von Oppersdorfem regentem w księstwie cieszyńskim w imieniu małoletniego Fryderyka Wilhelma. Regenci nie przejmowali się jednak zbyt mocno małżeństwem, dzięki czemu faktyczną władzę mogła objąć właśnie Elżbieta Lukrecja. Stan ten utrzymał się również po formalnym objęciu przez Fryderyka Wilhelma tronu cieszyńskiego, gdyż brat Elżbiety Lukrecji w swojej ojcowiznie przebywał sporadycznie. 19 sierpnia 1625 Fryderyk Wilhelm niepodźwignie zmarł, nie pozostawiając następcy. Początkowo cesarz Ferdynand III Habsburg chciał przyłączyć księstwo do domeny swojego rodu, powołując się na prawa suwerena. W końcu jednak zgodził się na objęcie Cieszyna przez Elżbietę Lukrecję mającą prawo do dziedziczenia ojca na mocy przywileju Władysława Jagiellończyka wydanego dla Kazimierza II cieszyńskiego w 1498, w którym zezwalano na dziedziczenie w linii żeńskiej do czwartego pokolenia włącznie. Pomimo formalnej zgody na rządy, przetargi z Habsburgami o księstwo trwały aż do 1638, kiedy w końcu Ferdynand III uzyskał zapewnienie, że po śmierci Elżbiety Lukrecji Cieszyn stanie się częścią władztwa pod bezpośrednimi rządami Habsburgów. Jako odszkodowaniem jej potomkowie musieli się zadowolić 50000 talarów. Fakt przejścia spadku po bracie przez Elżbietę Lukrecję świadczy o jej uporze i zdolnościach politycznych. Za panowania ostatniej Piastówny księstwo przeszło przez jeden z najtrudniejszych okresów w swej historii. Była to wojna trzydziestoletnia, która regularnie pustoszyła cieszyńską ziemię (na terenie księstwa operowały wojska: w latach 1626-1627 duńskie Ernesta Mansfelda, 1642-1643 i 1645-1647 szwedzkie pod dowództwem odpowiednio pułkownika Rochowa i generała Königsmarcka), zarówno pod względem infrastruktury, jak i finansów. Na dodatek księstwo nawiedzały epidemie i klęski głodu. Ostatecznie doprowadziło to księstwo do załamania ekonomicznego i katastrofy demograficznej, z których nie mogło się podnieść przez następne 100 lat. Sama księżna była kilkakrotnie poważnie zagrożona - np. w 1642, kiedy musiała uchodzić do Jabłonkowa i 1645 kiedy ratowała się wyjazdem do Rzeczypospolitej (do Kęt), gdy Szwedzi zajęli miasto (skapitulowali dopiero w 1646). Dopiero pokój westfalski z 24 października 1648 zapewnił umęczonemu krajowi spokój. Małżeństwo ostatniej Piastówny cieszyńskiej z Gundakerem von Liechtesteinem nie było zbyt udane. W 1626 doszło do formalnej separacji, w której małżonkowie wytrwali do śmierci. Stało się to pomimo tego, że doczekali się dwóch synów (zmarłego w dzieciństwie Alberta, oraz Ferdynanda Jana) i córki (była to Maria Anna). Elżbieta Lukrecja zmarła 19 maja 1653 i została pochowana w nekropolii Piastów cieszyńskich, w kościele dominikańskim w Cieszynie.

Nr	Nominal	Rok	Metal	FuS	Kop	Rzadkość	Ostatnie notowania
----	---------	-----	-------	-----	-----	----------	--------------------

295	Talar	1643	Ag	3068	5699	R7	
-----	-------	------	----	------	------	----	--

296	Talar	1650	Ag	3093	5703	R7	
297	Talary	1643	Ag	3067	5700	R7	

298	4 Talary	1643	Ag	3066	5701	R8	
299	5 Talarów	1643	Ag	3065	5702	R8	
300	5 Dukatów	1650	Au	3092	5704	R8	
301	10 Dukatów	1650	Au	3091	5705	R8	

Objaśnienia użytych skrótów:

WCN - Warszawskie Centrum Numizmatyczne

BPN - Dr Busso Peus Nachtfoger Deutschland älteste Münzhandlung

FRK - Fritz Rudolf Künker Münzhandlung

NLM - Numismatik Lanz München

WAG - Westfälische Auktion Gesellschaft

HDR - Auktionshaus HD Rauch Vienna

G&M - Gorny & Mosch Giessener Münzhandlung

Zapis WCN 20/2000 - 120,- należy czytać: Moneta notowana na aukcji Nr 20 Warszawskiego Centrum Numizmatycznego w 2000 roku sprzedana za równowartość 120,- euro.

ródła ilustracji:

Warszawskie Centrum Numizmatyczne (131-134,137-139,144,145,160,164-171,175-178,182,185,186,196-198,207,212,224,225,232,234,244,245,249,250,258,274,286)

Dr Busso Peus Nachtfoger Deutschland älteste Münzhandlung (3,4,27,42,101,233)

Fritz Rudolf Künker Münzhandlung (136,154,183,184,253,289,293)

Numismatik Lanz München (143,188,194,195,223,231,235,242,288)

Westfälische Auktion Gesellschaft (40,142,158,187,257)

F. Friedensburg (1,2,19,21,22,25,26,29,31,32,34,36-39,45,48,49,52-54,56,57,59,65,68,72-75,77,78,81,84,88,91,92,95,97,98,100,111,114,115,117,135,151,152,158,213,215,262,278,280,284,296,298)

E. Kopicki (24,30,85,103-110,216,237,238,243,279,295)

BIBLIOGRAFIA

- Albrycht - Rapińska D *Kwartniki śląskie w zbiorze Muzeum Narodowego w Warszawie* w: *Wiadomości Numizmatyczne* Nr 4/1966
- Białkowski A *Działalność mennicza Zygmunta Jagiellończyka w Księstwie Głogowskim* w: *Biuletyn Numizmatyczny* 10/1973
- Bruce CR, Nicol ND *Standard Catalog of German Coins 1601 to present*, Iola 1999
- Choroś K *Wołów - zarys historii mennictwa. Moneta 24-kraccarowa Jerzego Rudolfa z 1621 roku w mennicy wołowskiej* w: *Biuletyn Numizmatyczny* Nr 4/2001
- Dutkowski J *Grosz z czasów jagiellońskich z XV i XVI w* w: *Przegląd Numizmatyczny* Nr 2/1996
- Friedensburg F *Die Schlesiensche Münzen des Mittelalters*, Breslau 1931
- Friedensburg F, Seger H *Schlesiens Münzen und Medaillen der neueren Zeit*, Breslau 1901
- Friedensburg F *Schlesiens Münzgeschichte im Mittelalter, Urkundenbuch und Münztafeln*, Breslau 1887
- Friedensburg F *Schlesiens Münzgeschichte im Mittelalter, Münzgeschichte und Münzbesreibung*, Breslau 1888
- Haisig M *Kwartniki śląskie ze zbioru Józefa Lewandowskiego we Wrocławiu* w: *Wiadomości Numizmatyczne* Nr 4/1966
- Haisig M *Najstarszy kwartnik śląski* w: *Wiadomości Numizmatyczne* Nr 4/1966
- Haisig M *Śląsk w monetach, medalach i pieczęciach*, Wrocław 1951
- Hansmann E *Die schlesische Quartenses in der Münzsammlung der Universität Leipzig* w: *Wiadomości Numizmatyczne* Nr 3-4/1996
- Jensen J, Paszkiewicz B *Kwartniki śląskie w Królewskim Zbiorze Monet i Medali w Kopenhadze* w: *Wiadomości Numizmatyczne* Nr 3-4/1996
- Kalus J *Mince Kni ectvi Tešinskeho*, Český Tešín 1994
- Kiersnowski R *Rejestr kwartników śląskich: uzupełnienia, sprostowania i pytania* w: *Wiadomości Numizmatyczne* Nr 1/1980
- Kiersnowski R *W sprawie genezy kwartników śląskich* w: *Wiadomości Numizmatyczne* 4/1966
- Kopicki E *Ilustrowany skorowidz pieniędzy polskich i z Polską związanych*, Warszawa 1995
- Kopicki E *Talar cieszyński Wacława III Adama bez daty* w: *Biuletyn Numizmatyczny* 2/1997
- Kopicki W *Talar cieszyński Elżbiety Lukrecji z 1650 roku* w: *Biuletyn Numizmatyczny* 3/1997
- Modrzyński J *Kwartniki śląskie w zbiorach numizmatycznych Muzeum w Chorzowie* w: *Wiadomości Numizmatyczne* Nr 4/1966
- Mrowiński E *Mennictwo śląskie na przełomie średniowiecza i czasów nowożytnych* w: *Biuletyn Numizmatyczny* 7-12/1988
- Paszkiewicz B *Kwartniki śląskie w zbiorze Zamku Królewskiego w Warszawie* w: *Wiadomości Numizmatyczne* Nr 3-4/1996
- Paszkiewicz B *Mennictwo dolnośląskie XI-XIII wieku: Nowe znaleziska i stare wątpliwości* w: *Wrocławskie Zapiski Numizmatyczne* Nr 1-2/2007
- Rodacki Ch *Nieznane monety śląskie* w: *Biuletyn Numizmatyczny* 2/1995
- von Saurma - Jeltsch HF *Schlesische Münzen und Medallien*, Breslau 1883
- Smacka J *Kwartniki śląskie w zbiorach Muzeum Śląskiego we Wrocławiu* w: *Wiadomości Numizmatyczne* Nr 4/1966 i 3-4/1968
- Spyra J *Moneta w dawnym Cieszynie*, Cieszyn 2005
- Stecki K *O kwartnikach śląskich i spotykanym na nich rysunku głowy zwierzęcia* w: *Wiadomości Numizmatyczne* Nr 2/1966
- Szwagrzyk J *Kwartniki śląskie w zbiorach numizmatycznych Ossolineum* w: *Wiadomości Numizmatyczne* Nr 4/1966

SPIS TREŚCI

1. Henryk III Głogowski	4
2. Matylda Brunszwicka	8
3. Henryk IV, Konrad, Bolesław, Jan i Przemko	9
4. Konrad Oleśnicki	17
5. Wacław Cieszyński	18
6. Zygmunt Jagiellończyk	20
7. Wacław Adam Cieszyński	23
8. Adam Wacław Cieszyński	26
9. Fryderyk Wilhelm	43
10. Elżbieta Lukrecja	46